

***mini* Glossář německých výrazů z oblasti dalšího vzdělávání**

*Jako příloha ke Zpravodaji 12/1999 vyšel ***mini* Glossář výrazů z oblasti vzdělávání**. Glossář je druh výkladového slovníku a tento vymezoval obsah některých anglických, francouzských a německých výrazů používaných v oficiálních dokumentech Evropské unie týkajících se vzdělávání. Ti, kdo studují tyto materiály v některém z uvedených jazyků, ocenili užitečnost ***mini* Glossáře**, a proto hodláme ve vydávání takových výkladových slovníků ve Zpravodaji pokračovat.*

*Dalším v řadě je tento ***mini* Glossář německých výrazů z oblasti dalšího vzdělávání**. Jeho základem je Glossar uveřejněný v publikaci Checkliste – Qualität beruflicher Weiterbildung, vydané Spolkovým ústavem pro odborné vzdělávání – BIBB v Bonnu. Jde o příručku, která má napomoci zájemcům o další vzdělávání při výběru vhodného vzdělávacího zařízení. O obsahu Checkliste přinesl informaci Zpravodaj č. 11/2001. ***mini* Glossář** obsahuje 21 německých výrazů z oblasti dalšího vzdělávání. Tam, kde to bylo možné, je uveden jejich český ekvivalent. Jako při každém překladu, vznikly i při překladu německých výrazů potíže. Některé z nich označují jevy, které v českém prostředí vůbec neexistují, nebo existují v pozměněné podobě. Jde např. o různé druhy dalšího vzdělávání – Weiterbildung : Fortbildung : Anpassungsfortbildung : Aufstiegsfortbildung – nebo o názvy určitých institucí – Zuständige Stelle – apod. V těchto případech je překlad uváděn v uvozovkách, protože jde buď o nepoužívaný doslovný překlad, nebo o překlad volný, snažící se postihnout smysl výrazu. Značka → odkazuje k dalšímu heslu ***mini* Glossáře**.*

Anbieter

„Ten, kdo nabízí (*další vzdělávání*)“

Tím, kdo nabízí další vzdělávání, jsou instituce, společnosti nebo jednotlivci, kteří přejali právní odpovědnost za průběh, obsah a provádění vzdělávacího kurzu. Subjekty poskytující další odborné vzdělávání nemusí být totožné s těmi, kdo je nabízejí. Kurzy se často uskutečňují na jiném místě, než sídlí ti, kdo je nabízejí.

Anpassungsfortbildung

„Další vzdělávání sloužící přizpůsobení (*kvalifikace*)“

Tento druh dalšího vzdělávání slouží k získání profesní kvalifikace, k rozšíření kvalifikace nebo k jejímu přizpůsobení vývoji techniky. (→ Weiterbildung.)

Aufstiegsfortbildung

„Další vzdělávání sloužící (*profesnímu*) vzestupu“

Tento druh dalšího vzdělávání slouží k tomu, aby bylo po rozšíření kvalifikace možno postoupit v zaměstnání. Mohou ho absolvovat ti, kdo mají ukončenou profesní přípravu a několikaletou profesní zkušenost. Jeho pravidla jsou vymezována spolkovými zeměmi (v případě, že je zajišťují odborné školy), spolkovými orgány nebo komorami (např. vzdělávání vedoucí k mistrovské zkoušce).

Aufstiegsfortbildungsförderungsgesetz (AFBG)

„Zákon na podporu dalšího vzdělávání sloužícího (*profesnímu*) vzestupu“

Tímto zákonem z 23. dubna 1996 má být zajištěna větší rovnost šancí mezi akademickým a odborným vzděláváním. Podporuje se jím další vzdělávání pracovníků působících v průmyslu, obchodě, ve službách a v řemeslech. Opatření, která zajišťují další kvalifikaci pro osoby s ukončenou počáteční profesní přípravou (například pro zastávání funkce mistra, odborného hospodářského pracovníka nebo odborného pečovatele ve zdravotnictví), mají právně zabezpečený nárok na to, aby byla podporována státem. Tato podpora není závislá na formě dalšího vzdělávání. Poskytuje se v podobě příspěvků nebo půjček. Podle zemského práva tuto podporu poskytují úřady pro podporu vzdělávání jednotlivých obcí.

Berufsbezogenes Studium

„Studium vztahující se k povolání“

Na rozdíl od „klasických“ studijních oborů je v duálních studijních oborech silněji zastoupena podniková praxe (→ Hochschulzugangsberechtigung). Duální studijní obory se dělí na

- berufsintegrierende duale Studiengänge (bi) – studium při zaměstnání – určené pro studující, kteří kombinují studium s výkonem zaměstnání na částečný pracovní úvazek. Toto vzdělávání se uskutečňuje v blocích nebo jako večerní studium;
- berufsbegleitende duale Studiengänge (bb) – samostatné studium při zaměstnání – určené pro studující, kteří jsou zaměstnání na plný pracovní úvazek a studují individuálně. Mohou navštěvovat doprovodné semináře, ale nejvýše jeden den v týdnu.

Berufsinformationszentren (BIZ)

Informační střediska o povolání

Jde o zařízení Spolkového úřadu práce, která jsou zřizována v jednotlivých obvodech úřadů práce. Slouží uchazečům o zaměstnání, jimž poskytují informace týkající se volby povolání, vzdělávacích zařízení, trhu práce a dalšího vzdělávání. Nabídka informací sahá od informačních souborů přes časopisy, filmy, diapozitivy k audiovizuálním programům a počítačovým programům.

Bundesausbildungsförderungsgesetz (BAföG)

Spolkový zákon o podpoře vzdělávání

Tento zákon umožňuje udílet finanční podpory během profesní přípravy, studia nebo odborného vzdělávání. To však neplatí pro přípravu v duálním systému. Tyto podpory jsou omezené v případě přeškolení a v případě dalšího vzdělávání (→ Sozialgesetzbuch – SGB III) Podle tohoto zákona vzniká na individuální finanční podporu právní nárok. Nejde o stipendium. Podpora má umožnit studium těm, kdo si ho nemohou pro nedostatečný příjem financovat. Rozhodující pro přiznání podpory je výše příjmů (vlastního příjmu, příjmu rodičů nebo rodinných partnerů). S ohledem na ni se přiznává podpora v plné výši nebo pouze její část. Polovinu podpory tvoří příspěvek, který příjemci nemusejí splácet, polovina má formu nezúročitelné půjčky.

Fortbildung

Další vzdělávání

Profesní další vzdělávání (→ Weiterbildung) ve smyslu Spolkového zákona o odborném vzdělávání (*Berufsbildungsgesetz – BBiG*), popřípadě ve smyslu živnostenského řádu (*Handwerksordnung – HwO*) má sloužit k získání profesní kvalifikace, k jejímu rozšíření a přizpůsobení vývoji techniky (→ Anpassungsfortbildung) nebo k zajištění profesního vzestupu (→ Aufstiegsfortbildung).

Fortbildungsordnung

Řád dalšího vzdělávání

Jako základ organizovaného a celostátně jednotného odborného vzdělávání může spolkový ministr pro vzdělávání a výzkum po dohodě s příslušnými oborovými ministerstvy a po vyslechnutí výboru Spolkového ústavu pro odborné vzdělávání – BIBB stanovit svým nařízením obsah, cíle, zkušební požadavky, zkušební řád, podmínky pro přijetí a označení certifikátů pro další odborné vzdělávání.

Hochschulrahmengesetz (HRG)

Rámcový zákon o vysokých školách

Zákon obsahuje předpisy a obecné zásady pro vysoké školy v SRN. Ty se týkají např. úkolů vysokých škol (studium a výuka, výzkum), podmínky pro přijetí ke studiu, organizace a správa vysoké školy. Na základě tohoto zákona vydávají jednotlivé spolkové země své zemské zákony o vysokých školách.

Hochschulzugangsberechtigung

Oprávnění ke vstupu na vysoké školy

V každé spolkové zemi je možno vstoupit na vysoké školy i bez maturity, a to i na vysoké školy neodpovídající profesi uchazeče. Předpisy, které to umožňují, jsou rozdílné, ale všechny tuto možnost chápou jako součást dalšího vzdělávání.

Kammerregelung

„Úprava platná v jednotlivých komorách“

Příslušná místa (→ zuständige Stelle) mohou provádět zkoušky vědomostí, dovedností a způsobilostí získaných dalším vzděláváním a na jejich základě vydávat osvědčení. Stanoví obsah, cíle, požadavky a formu zkoušek i podmínky pro připuštění ke zkoušce. Zřizují zkušební výbory.

Nachqualifizierung

Dodatečné kvalifikování

V rámci odborného vzdělávání řídicího se Spolkovým zákonem o vzdělávání nebo živnostenským řádem lze na základě externí zkoušky získat stejný certifikát jako v odpovídajícím oboru přípravy.

Qualitätssicherung

(Osvědčení o) zajištění kvality

Je to prostředek, jímž dávají ti, kdo nabízejí další vzdělávání, najevo, že pečují o kvalitu nabízeného dalšího vzdělávání a usilují o jeho zlepšování. Účastníkům dalšího vzdělávání tak signalizují, že dodržují příslušné standardy kvality týkající se např. vybavení, kvalifikace vyučujících, velikosti učebních skupin apod. Kvalita se osvědčuje různým způsobem:

- Certifikáty podle mezinárodních norem DIN EN ISO 9000 a násl. Neověřuje se kvalita produktu, ale postupy sloužící k zajištění jeho kvality.
- Pečeť kvality vydávaná příslušnými sdruženími. Členové těchto sdružení, kteří nabízejí další vzdělávání, se zavazují k dodržování stanovených standardů.
- Ceny za kvalitu, jejichž cílem je na základě srovnání s jinými zařízeními podnit ty, kdo nabízejí další vzdělávání, ke zvyšování kvality. Nejznámějšími cenami kvality jsou Malcom Baldrige National Quality Award (MBNQA), cena European Foundation for Quality Management (EFQM) a Evropská cena kvality (EQA).

Sozialgesetzbuch – SGB III

Sociální zákoník

Sociální zákoník III vstoupil v platnost 1.1.1998 a nahradil Zákon o podpoře práce (*Arbeitsförderungsgesetz – AFG*). Obsahuje nařízení týkající se podpory práce. Na základě tohoto zákoníku podporují pracovní úřady další odborné vzdělávání nezaměstnaných nebo nezaměstnaností ohrožených osob, které nemají kvalifikaci.

Überbetriebliche Maßnahmen

Nadpodnikové prostředky

Malé a střední podniky v odvětví průmyslu a řemesel nebývají z technických a ekonomických důvodů schopny zajistit celý obsah dalšího vzdělávání. Proto příslušné komory a vzdělávací společnosti zřizují nadpodnikové dílny a vzdělávací zařízení, v nichž poskytují kurzy dalšího vzdělávání (→ Fortbildung), přeškolovací kurzy (→ Umschulung) a kurzy pro přípravu mistrů.

Umschulung

Přeškolení

Odborné přeškolení slouží k tomu, aby se pracovníci, kteří musí nebo chtějí změnit zaměstnání, mohli připravit k výkonu nových činností. Přeškolení je určeno i nezaměstnaným, kterým má usnadnit vstup na trh práce. Každý přeškolovací kurz musí obsahem, formou, cílem a trváním odpovídat požadavkům vznášeným na odborné vzdělávání dospělých. Absolventi přeškolovacích kurzů získávají certifikát o ukončení uznávaného oboru přípravy (→ Verzeichnis „Die anerkannten Ausbildungsberufe“). Přeškolovací kurzy podporuje Spolkový úřad práce na základě Sociálního zákoníku III vzdělávání (→ Sozialgesetzbuch – SGB III).

Verzeichnis „Die anerkannten Ausbildungsberufe“

Seznam „Uznávané obory přípravy“

Tento seznam obsahuje kromě uznávaných oborů přípravy i opatření k zajištění odborného vzdělávání (srovnatelné obory podnikové přípravy, které nejsou zřizovány podle BBiG, spolková a zemská nařízení týkající se vzdělávání pro zdravotnictví a sociální péči, nařízení komor týkající se vzdělávání znevýhodněných osob), seznam předpisů pro další odborné vzdělávání a přeškolení a seznam příslušných míst (→ Zuständige Stelle). Seznam vydává každým rokem Spolkový ústav pro odborné vzdělávání BIBB.

Weiterbildung

Další vzdělávání

„Weiterbildung“ zahrnuje odborné (→ „Fortbildung“ (→ Anpassungsfortbildung a → Aufstiegsfortbildung) a (→ Umschulung v uznaných oborech přípravy.

Zuständige Stelle

Příslušné místo

Příslušnými místy jsou řemeslnické komory, průmyslové a obchodní komory, zemědělské komory, komory svobodných povolání a obdobné instituce veřejných služeb. V oblasti odborného vzdělávání plní poradenské a dohlížecí funkce. V rámci dalšího vzdělávání rozhodují o připuštění k závěrečným zkouškám.

Zpravodaj	Odborné vzdělávání v zahraničí (do roku 2000 Zpravodaj VÚOŠ)
	Vydavatel: Národní ústav odborného vzdělávání – Anna Konopásková Weilova 6, 102 00 Praha 10 – Hostivař. Tel. 7486 22 51, fax 7486 33 80. E-mail: konopask@nuov.cz Vydávání povoleno MK ČR pod č. registrace E 10679.